

КРИЗА В СТРАТЕГИЧЕСКОТО МИСЛЕНЕ И УПРАВЛЕНИЕ В ГЪРЦИЯ И ТЯХНАТА ВРЪЗКА С ГРУПИ ПО ИНТЕРЕСИ, ДЕЙСТВАЩИ В ГЪРЦИЯ

Йоанис Яковидис¹, Дирекция за средно образование в областта Иматия, Гърция

Резюме

В икономическия, социалния и политическия живот в Гърция се активизират т.нар. групи по интереси, които действат така, че да получават по-голямата част от приходите в икономиката и фиска. Извънредните ситуации, създавани от тази институционална смесица, се материализират в разгледаните исторически фалити, икономическата несигурност и политическата нестабилност. Оказва се, че в Гърция правителствата действат срещу обществото, което е не само ограбвано от групи по интереси, но е и в плен на техните политически опции и предизборни обещания.

Ключови думи: групи по интереси; приходи; политическа нестабилност.

CRISIS IN STRATEGIC THINKING AND MANAGEMENT IN GREECE AND THEIR RELATIONSHIP WITH INTEREST GROUPS OPERATING IN GREECE

Ioannis G. Iakovidis², Directorate of Secondary Education of Imathia, Veria (Greece)

Abstract

In the economic, social and political life of Greece, «interest groups» are activated, which are created to work and receive the majority of the revenues in the economy and the treasury. The emergencies created by this institutional mix are materialized in the examined historical bankruptcies, economic uncertainty and political instability. In Greece, it appears that only governments are acting against the society, which has been captured by interest groups and captive to their political options and campaign promises.

Keywords: interest groups; income; political instability.

¹ Йоанис Яковидис е доктор по политически науки (публична администрация). Защитил е дисертация в катедра „Публична администрация“ на Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 2019 г. Работи в Дирекция за средно образование в областта Иматия, град Верия към Министерството на образованието на Република Гърция. Има дългогодишен управленски опит и траен интерес по проблемите на публичната администрация.

² Yoannis G. Iakovidis -Directorate of Secondary Education of Imathia, Veria (Greece) of the Ministry of Education. Ioannis Iakovidis holds a PhD in Political Science (Public Administration) from the Department of Public Administration at the Faculty of Philosophy at Sofia University “St. Kliment Ohridski”, and MSc in Public administration and European Public Administration of the same institution.

ГРУПИТЕ ПО ИНТЕРЕСИ И ТЯХНОТО ПАГУБНО ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ГРЪЦКОТО ОБЩЕСТВО

В икономическия, социалния и политическия живот в Гърция се активизират т.нар. *групи по интереси*, които действат така, че да получават по-голямата част от приходите в икономиката и фиска. Извънредните ситуации, създавани от тази институционална смесица, се материализират в разгледаните исторически фалити, икономическата несигурност и политическата нестабилност.

Функционалността на държавните финанси е проблематична. Групите по интереси разпределят по-голямата част от печалбата в икономиката и приходите на бюджета. Средствата за финансиране идват от заеми, отпуснати обикновено от чужбина при неустойчиви условия.

Заемите от чужбина обаче не могат да се обслужват главно благодарение на дейността на „лобисти“, а държавата не може напълно да финансира дори своите вътрешни нужди и затова все още се нуждае от финансиране на дейността си и на задълженията си. Тя отново търси заем, който обаче всеки път ѝ се дава при все по-тежки условия. Условията на кредита са толкова стресиращи, че предотвратяването на тотален срив е нов кредит.

Освен това взетите на кредит ресурси не се изразходват за мултиплициращ задвижващ ефект в икономиката, а за обслужване главно на различни предизборни ангажименти на партии, неоснователни привилегии на синдикати, като обикновено става въпрос за абсурдни казуси, а не за логични права, както и за да се удовлетворят съответните групи по интереси. Това пречи на използването на средствата за стопански напредък и модернизация, за облекчаване и подобряване на социално-икономическия живот на гражданите. Естествено, и за тях се отделят някакви парични средства, но това е малък процент – колкото да се покаже, че и за тях се предвижда нещо.

Държавни компании почти непрекъснато са в несъстоятелност, но биват финансирани, за да се запазват работни места, независимо дали тази политика оставя без работа хиляди други граждани, особено младежи, и без оглед на данъчното бреме за други фирми и граждани. Част от схемата и мотивацията на тази политика е запазването на ръководни позиции в тези предприятия на хора, назначени от политическите партии.

Проблемът е, че в една такава либерална демокрация реално упражняваната политика е по-малко държавническа и повече популистка, тъй като се правят отстъпки, удовлетворяващи претенциите на групи по интереси и от публичния, и от частния сектор. Често се стига до класическа приватизация на печалбите и социализация на разходите и загубите. Както пише в своя статия Хатцис (2016), това е държава, която се характеризира като една от най-малко отворените икономики в ЕС. Също там той посочва, че гръцката икономика по този показател прилича на икономиките на Русия, Украйна и Беларус, т.е. не само в ЕС, но и в рамките на целия континент. Една от характерните функции на гръцката държавна администрация според Макридимитрис (2008) е да осъществява „държавна намеса“ в почти всички дейности в държавата. В

тази държава, в която реформите са повече от необходими, те или не са осъществени, или са осъществени в много малка степен и по грешен начин.

Самата политическа система е толкова закостеняла и многообразно структурирана, с толкова многообразна администрация в сравнение със системите на всички европейски държави, че самите политици не схващат размера и обхвата на проблема. Много от хората в Гърция, принадлежащи към водещата група на политическата партия „Независими гърци“ и вярващи, че има световен заговор срещу Гърция и гръцката нация, може би имат грешна преценка. По този начин реформите създават хипотетични разходи за групите по интереси и синдикатите, за клиентите на политическите партии и на тези, които рискуват да загубят придобитите си привилегии след самите реформи.

Политическите партии носят огромна отговорност за създадената ситуация, защото са обещали много и са призовани след изборна победа да прилагат и изпълняват обещанията си. Политическите партии и политиците и техните избиратели имат връзка от типа правоприменник-политик и избирател-клиент (или според Мицопулос и Пелагидис (2012) връзка между „правоприменник-политик и групи по интереси) и „действайки рационално в рамките на този контекст, правоприменници целят преизбирането си, избирайки да сътрудничат с групи по интереси и с медии, които контролират. Също така избягват реформи, които биха били от полза за обществото като цяло. Причината е, че тези реформи биха довели до тежки наказателни мерки към интереси и медийни групи, които ще се опитат да сложат край на политическата кариера, създавайки бързо един съюз за тази цел“. За съжаление, оказва се – както е видно от резултатите и настоящата ситуация, че политическите партии, управлявали в годините назад, не са симпатизирали на свободната икономика и свободната конкуренция и не са ги защитавали. Решението: реформи веднага и навсякъде с особен акцент върху държавното управление и държавната администрация.

Оказва се също, че в Гърция правителствата действат срещу обществото, което е не само ограбвано от групи по интереси, но е и в плен на техните политически опции и предизборни обещания. Срещу обществото са действали и партии от целия спектър, но сред тях особено се отличават левите партии, които винаги са били срещу повечето предлагани мерки за стопанско и обществено развитие. Правителствата, разбира се, за да са харесвани и за да не излезе, че пречат на обществото, се оставят да бъдат изцяло контролирани от лозунгите, афиширани от леви популисти, с красиви искания, по-голямата част от които са исканията на корпоративистки групи, състоящи се от студенти, преподаватели, учители, фармацевти, инженери, шофьори, университетски служители и т.н.

Разбира се, тези групи са свързани и с другите партии – центристски или десни, и се ползват с привилегии и от тях. По този начин те се настаняват във всички псевдолиберални и псевдосоциалистически правителства.

Повече от ясно е, че действията на различните групи по интереси и близките отношения с клиентелистки характер между граждани и партии са възпрепятствали и продължават да възпрепятстват прилагането на реформи в административната система, тъй като всички промени са насочени към интересите и постиженията, от които някои

не са готови да се откажат. Групите по интереси имат пари, политиците имат власт да насочват преразпределението на ресурсите в удобно за тях направление, докато останалата част от обществото се намира в затруднение и е недееспособно. Всичко това, разбира се, е основно препятствие за провеждане на необходимите реформи и по този начин се поддържа една традиция, която работи срещу развитието и просперитета на държавата и в крайна сметка срещу благосъстоянието на обществото.

Цялата тази объркана ситуация е влошена от пълната липса на административни реформи, които, ако бяха приложени, биха облекчили икономическите интереси, тъй като биха осигурили по-добра, по-функционална и ефективна публична администрация.

ПРИЧИНИ ЗА ЛИПСАТА НА РЕФОРМИ. ГРУПИ ПО ИНТЕРЕСИ

Както и да се формират, съществуват, действат и развиват, и то без ограничение и противодействие от страна на компетентните органи и политическата система, т.нар. групи по интереси, често наричани и *арендодатели* (Пелагидис, Мицопулос [Palegidis, Miciopulos] 2006), разпределят реалното богатство, произведено в страната, и няма как да нормализират ситуацията, както и да осъществят административната реформа и да осигурят гладкото и ефективно функциониране на държавата.

Групите по интереси се състоят от хора с най-различни професии в най-различни сфери – таксиметрови шофьори, фармацевти, адвокати, шофьори на камиони, инженери, лекари, индустриалци, собственици на медии, високопоставени държавни служители, свещеници, синдикалисти, търговци, земеделски стопани, политици и други физически лица. Те нямат обща отправна точка като социална класа или финансово състояние, тъй като в тях се включват лица от всички социални слоеве и с различни доходи. Общото, което ги обединява, е преследването на една цел – участие в разпределянето на държавните приходи в тяхна полза и в полза на техните партньори и представители. Смисълът на термина *групи по интереси*, наричани и *търсачи на привилегии* (rent seekers), е подробно анализиран и представен от Пелагидис и Мицопулос (2006), които описват като цяло ситуацията в Гърция като общество, в което пазарът е манипулиран, контролиран и публично регулиран; където има проблеми при функционирането на пазарите и свободната икономика; като общество, което на практика работи най-вече с държавна намеса; като общество, което съществува, действа и подкрепя групи на *търсачи на привилегии*. Това общество, както вече споменахме по-горе, е бариера и противодейства на всеки опит за развитие и реформи на всички нива и основно за реформи в държавната администрация.

Групата на търсачите на привилегии, естествено, не се състои от земеделци, които получават субсидии и се радват на всички плащания и приходи, предоставяни им в съответствие с Общата селскостопанска политика на ЕС. Не включва и хора, упражняващи други професии, като нотариуси, адвокати, инженери, фармацевти, таксиметрови шофьори, шофьори на камиони и др., които получават финансиране и субсидии от банки или вземат бизнес кредити за инвестиции. В тази група са лицата, които не попадат в професионалната категория на земеделските производители, но ги използват, за да получават незаконни субсидии или да получават доходи от

политическа дейност под предлог, че заетостта им е в селските райони, оправдавайки тези доходи, като ги записват в графата за подпомагане на земеделските райони и фермерите.

Търсачите на привилегии произлизат от кръговете на т.нар. затворени професии – нотариуси, адвокати, инженери, фармацевти, таксиметрови шофьори и шофьори на камиони, които защитават самата идея за съществуването на „затворени професии“ и по този начин се възползват от позицията си, за да имат привилегии, но в крайна сметка действат срещу интересите на обществото.

В групата на търсачите на привилегии са и лица от средите на бизнесмените, възползващи се от бизнес помощи и субсидии, но без да имат право на това, лишавайки други лица, които са в правото си да ги получат и да имат възможност да развиват своя бизнес, а не могат, тъй като финансовите стимули и икономическите ресурси непрекъснато намаляват.

Тук са и онези, които, бидейки държавни служители, обслужват изброените по-горе групи и се ползват със специални привилегии като тях. Предполага се, че при наличието на процедури за справедлив избор и меритократично третиране тези служители не биха действали по този начин.

И накрая групи на търсачи на привилегии са онези среди, които се възползват от позицията си, получават ренти и възпрепятстват каквито и да било реформи за сметка на други среди в обществото или в ущърб на цялото общество, лишавайки ги от възможността за по-добър живот и развитие, тъй като в качеството си на привилегировани усвояват изцяло или поне намаляват ресурсите, които в противен случай биха били на разположение на обществото за неговото благополучие.

Механизмите на функциониране на гръцката държава са конфигурирани така, че всяко правителство може да планира и осъществява политиките си и възможностите си, за да реализира приходи, обслужващи собствените му интереси и групите по интереси, които подкрепя. Системата за вземане на решения благоприятства клиентелизма, тъй като не постига равновесие между властите, а обратно – насърчава и подкрепя консолидацията и централизирането. Наличието на двупартийна система, т.е. на два полюса на политическата система, също влияе на политическия живот. От раждането на новата гръцка държава през 1830 г. и до днес тя лавира между различни политически и стопански интереси.

НЕУСПЕХЪТ, НЕСПОСОБНОСТТА И ЛИПСАТА НА ЖЕЛАНИЕ

В Гърция не са провеждани значими и съществени реформи поне до днес, въпреки че обществото ги смята за необходими. През 2010 г. започна процес на реформи, в хода на които се проявиха някои недостатъци – неприложимост, нерешителност, липса на капацитет и обща инерция. Провежданите реформи са причина за разкриване на несправедливостите за мнозинството от гражданите. Основните изисквания към административните реформи, които трябва да бъдат проведени, са те да доведат до добре функционираща и способна да обслужва гражданите си държава и до по-голям и

по-конкурентоспособен частен сектор, който би осигурил работа и по-висок стандарт на живот за всички.

Правителствата и политиките им са се проваляли с течение на времето поради три причини:

- 1) Няма желание за реформи, тъй като не искат да създават пречки на групите по интереси;
- 2) Няма възможност да извършват административни и други реформи, тъй като в един момент губят способност поради стагнация от спазването на непрекъснатите искания на множество групи по интереси и опозиционни леви и други политически сили;
- 3) Винаги срещат отпор най-вече от левия и социалистическия блок, които традиционно търсят стагнация, инерция, неподвижност и някакъв вид „прогресивност“, тъй като само те заплашват, организират и провеждат стачки и демонстрации по улиците.

В съответствие със споменатите по-горе желание и способност за реформи в Гърция Никос Цафос (2012) представя следното становище:

1. Желание: а) ако има обществено съгласие за необходимост от реформи и б) ако няма консенсус за това какви точно реформи трябва да бъдат направени (тук естествено се появяват и други варианти – когато обществото е съгласно, че са необходими реформи, но не е съгласно с вида на реформите, т.е. съгласно е с промяната, но не е съгласно с това какво точно се разбира под промяна и кого представлява тази промяна);
2. Способност: обхваща качеството на институциите и като цяло на държавата и до каква степен могат да развият, представят, проектират и изпълняват една програма за реформа в администрацията, с което в крайна сметка ще трябва да се съгласим, че по принцип е абсолютно необходима административната реформа, за да настъпят и други реформи в други сектори (всяка промяна в състоянието зависи до голяма степен от промените в публичната администрация).

Изглежда в Гърция желанието и способността не се срещат. Защо?

Налице са следните случаи:

- 1) Когато дадена държава нито иска, нито може да се промени – т.е. няма нито желание, нито способност за промяна;
- 2) Когато една държава иска и може да се промени – т.е. има и желанието, и способността за промяна;
- 3) Когато една държава иска, но не може да се промени – т.е. има желание, но няма способност за промяна;
- 4) Когато една държава може, но не иска да се промени – т.е. има способност, но няма желание за промяна.

Онагледявайки тези състояния, Цафос предлага следната схема на съотношенията между способността за провеждане и готовността за реформи.

Таблица 1. Воля и способности за провеждане на реформи

	Способност		
	Ниска	Висока	
Желание:	Ниска	Не се провеждат реформи	Реформите се нуждаят от политически консенсус
	Висока	Реформите изискват институционална модернизация	Реформите може да се проведат бързо

Къде се намира Гърция? Гърция има ниска способност за провеждане на реформи. В докладите на ОИСР става ясно, че реформите, отразени в научните изследвания са разпокъсани, безцелни и проблемни в тяхното прилагане и по-специално се посочва, че очевидната неспособност на поредицата гръцки правителства да предприемат одобрени вече мерки, може да бъде сведена до съществуването на значителни слабости в работата на държавната администрация. По-специално централното правителство в Гърция е измъчвано от неефективни структури, недостатъчен достъп до информация и липса на координация. Тези проблеми са регистрирани в гръцката система дълго преди финансовата криза със значителни разходи за икономиката и обществото“.

Що се отнася до желанието, както изглежда Гърция до известна степен наистина има желание за промени и корекции, или казано по друг начин – за реформи, но пейзажът е неясен, тъй като в много проучвания се отразяват множество различни причини, отговорни за кризата и трудната икономическа ситуация, в която се намира страната. Някои посочват за виновник общата криза; други посочват банките и системата за чуждестранните капитали; трети смятат, че причината е влизането в ЕС; четвърти смятат за отговорни правителства; пети обвиняват корупцията и вътрешните икономически интереси. По всичко изглежда, че има желание и консенсус за промяна и реформи, но не е схванато точно какво трябва да се промени.

И така желание има, дори и в малка степен, но нивото на способността за изпълнение на необходимите действия е ниско. Реформите трябва да се подкрепят, както от тези, които управляват политически държавата, така и от самото общество. Не са малко случаите, в които липсва подкрепа и от едната, и от другата страна, и така не се стига доникъде. Има политици – например министър-председатели, които проявяват желание, но нямат подкрепата на политици от други политически институции или държавни съвети и по този начин непрекъснатите конфликти на вътрешнополитическата сцена възпрепятстват административните реформи.

Факт е, че административната реформа в Гърция не само не е завършена, но на практика дори не е и започвала, след като е обявена от десетилетия, но никога не формулирана, не е организирана и накрая не е осъществена. Единственият период, в които са направени някакви усилия за реформи в управлението, започва през 2010 г., но завършва принудително през 2011 г., когато се разрази икономическата и дългова криза. След това отново се прави някакъв опит през 2012 г., но приключва веднага

няколко месеца по-късно. Административната реформа, превърната в стари и ръждясали зъбни колела, нито може да бъде разработена, нито пък тази административна система иска да разработи и да приложи публични политики, осъществявайки ефективно целите на правителството и публичната администрация, което в крайна сметка и по същество служи както за нуждите на гражданите и публичния сектор, така и на частните предприятия и частните инициативи.

Общата констатация е, че административната реформа, която е пряко зависима от институционални промени в администрацията, особено в публичната сфера, трябва да се направи. От анкета, проведена от Public Issue³ в Гърция през 2011 г., става ясно, че гражданите дават предимство на по-ограничена държавна намеса, на по-малък, но по-ефикасен и ефективен публичен сектор и на по-конкурентоспособен частен сектор. Важно заключение в същото това проучване е, че гражданите смятат, че трябва да се даде приоритет на частния, а не на публичния сектор, за който като цяло нямат положително мнение. Освен това участниците в анкетата смятат, че правилната мярка е приватизацията и че реформите трябва да продължат. Резултатите сочат, че политическият и икономическият модел е разочаровал гражданите и е налице съгласие относно необходимостта от провеждане на промени в публичния сектор, за да се осъществи реформата. Странното при тази ситуация и според анкетата, е фактът, че няма съгласие по въпроса за това кой и за какво е виновен. Налице е желание за промяна, но има разногласия по въпроса какво точно трябва да се коригира.

Така че отново възниква въпросът защо административната реформа в Гърция не е завършена.

За да бъдат представени всички аспекти на провала на администрациите и правителствата да се разработят, материализират и прилагат необходимите административни реформи, могат да бъдат предоставени нови данни, добавяйки и допълвайки анализа, направен досега. Така че трябва да се каже, че особено след 2012 г., отчитайки и присъствието на Task Force for Greece⁴, в Гърция е постигнат известен напредък, но за съжаление, и тук силите, създаващи стагнация и инерция, както и тези, които се противопоставят на всякакъв вид реформи, надделяват, защото не са положени усилия за консолидация. Гражданите имат нужда от промени и реформи, публичната администрация има ключова роля във всеки опит за реформа, но на политическо ниво такава нужда и желание липсват напълно. Обществото иска, но политическите сили не се съгласяват отчасти или в много случаи изобщо с предвидените реформи.

В крайна сметка има ли проблем политическото ръководство на държавата?

Може би има, след като не посочва каквато и да било убедителна причина за застой при провеждането на реформи. Няма такова политическо ръководство, което би могло едновременно хем да обедини обществото за полагане на съвместни усилия в подкрепа на тенденцията за реформи, хем да създаде изборно мнозинство, заставайки срещу

³Public Issue, εταιρία έρευνών και δημοσκοπήσεων (Фирма за проучвания и анкети). Достъпно на: <http://www.publicissue.gr/>

⁴Виж: Group of European Union experts who helped Greece. Достъпно на: <http://www.ekathimerini.com/206030/article/ekathimerini/business/eu-task-force-for-greece-had-several-shortcomings-say-auditors>

групите по интереси, които се противопоставят, за да защитят придобитите права и техните лични интереси (Цафос).

ПРИВИЛЕГИИ НА СЛУЖИТЕЛИ СЪС СПЕЦИФИЧНИ КАТЕГОРИИ

Ще се опитаме да представим някои от най-предизвикателните привилегии на някои групи служители, които те не биха искали да загубят вследствие на каквито и да било реформи. Могат да бъдат споменати привилегиите на държавните служители, работещи в Министерството на финансите, чиито заплати са доста по-големи по размер от тези на други държавни служители; привилегиите на военните и служителите в полицията, или като цяло на носещите униформи, които, освен че получават по-големи заплати, се пенсионираат при по-различни условия – по друга скала и с по-малко години трудов стаж (дори и с двадесет години трудов стаж).

Можем да споменем и привилегиите на учителите, чиито заплати също са определени по различни от тези на други професии критерии без каквато и да било финансова обосновка, както и специалните условия на труд, от които се ползват – продължителността на работно време, назначенията и др. В определен период бяха осъществени многобройни прехвърляния и командироване на служители на държавни библиотеки, на Светите митрополии, като най-обезпокоителното беше това, се прехвърляха и командироваха служители в различни страни в чужбина. Пример за това е постановление на министъра на културата, образованието и религията, издадено през 2015 г. под № Ф.821/93271/12-06-2015/ΥΠΟΠΑΙΘ, с покана за изразяване на интерес за командироване (сервизна работа за една, две или три години) на преподаватели в чужбина, като например САЩ (Маями), Египет (Кайро), Азербайджан (азербайджански), Етиопия, Аржентина, Армения, Дания, Швейцария, Зимбабве, Замбия, Катар, Камерун, Куба, Хърватия, Конго, Литва, Малави, Либия, Узбекистан, Уругвай, Палестина, Перу, Судан и много други страни, като най-вероятно се смята, че Гърция има бюджета и БВП на Швейцария или Швеция. Споменатото по-горе постановление и направената справка по изпълнението му показват, че още през 2015 г. клиентелизмът в Гърция или не разбира какво се случва, или се опитва да се самоубие финансово, след като се одобряват командировки за обучения в чужбина, струващи на гръцкия данъкоплатец невероятни суми. Същевременно официалните данни от образователните институции за вакантните места в образованието говорят за недостиг на учители в гръцки училища – 20 000 по данни на Министерството на образованието и 25 000 по данни на синдикатите. Разбира се, това не променя факта, че тези данни не отговарят на действителността, тъй като вакантните места са измислени и създадени от една и съща образователна система като следствие от простия факт, че в образованието при нарастването на годините натрупан трудов стаж се намаляват седмичните работни часове на учителите. Така лесно се разбира, че причината за създаването на „вакантни места“ в областта на образованието са именно прилаганите трудови взаимоотношения и привилегиите, от които се ползват учителите, след като с натрупването на трудов стаж от съответния учител работните му часове на седмица или месечно намаляват. Да напомним, че работното време за учителите, заети в системата на средното

образование, започва от 23 часа на седмица и постепенно намалява, като в много случаи достига до 12 часа седмично, а работното време на държавните служители е 40 часа седмично. Първото намаляване на работното време с два часа на седмица се прилага, щом се навършат шест години трудов стаж в образователните институции. Заслужава да се отбележи и това, че годишният отпуск на държавните служители е около 25 дни, докато при учителите той е (и може би далеч надхвърля) 90 дни годишно. Важно да се подчертае също, че работното време на час в публичния сектор е 60 минути, а в образованието работното време, предвидено за преподаване, е 45 минути, т.е. ако се отчита и тази подробност, дори и споменатото по-горе работно време, в което се преподава – 23, 21 или 19 часа, не отговаря на реалността. Трябва да бъде споменато и това, че присъствието на един държавен служител на работното му място, независимо дали покрива часовете или не, е задължително, а в образованието се изисква присъствие на учителя по време на преподаването, но в работно време, което е 6 часа, и затова би трябвало и служителят да не е длъжен да бъде на работното си място, освен ако не му е възложена работа. По същата логика, ако служителят няма нищо за вършене, би могъл да не ходи на работа или да напусне работното си място и да отиде да преподава в някое училище за два или три часа.

На 27.08.2015 г. Министерството на образованието взе едно друго абсурдно решение, след като с министерско постановление № 133749/E1/27-08-2015 предвиди работа в полувисши и висши образователни институции за 82 образователни различни специалности, като в същия момент представи данни, които показват, че вакантните места в структурите за основно и средно образование, към които спадат учителите, възлизат на 15 – 20 хиляди. Но абсурдът не свършва дотук, защото в същото време, когато излиза това постановление, главният секретар на Министерството заявява в свое интервю, че министерството възнамерява да преквалифицира онези учители, които не могат или не искат да преподават в училище – нещо, което е и основната работа, за която са поканени, за да ги назначат в университети и в технически университети в страната, за да приложат там знанията си. Създадените вакантните места ще трябва да бъдат попълнени, като се назначат заместващи учители, т.е. държавата отново ще плаща за тях, ще плаща и на тези, които ще командирова, докато в същото време без работа ще са университетски преподаватели, които биха попълнили тези позиции и държавата би плащала само за тях. Така че, от една страна, има вакантни места, но от друга страна, се командирова и се прехвърля персонал. И докато, от една страна, управниците правят това и учителите се оплакват от прекалено многото вакантни места и „загубени“ преподавателски часове, от друга, защитават системата за командироване и дори се стремят да бъде разширена и да бъдат обслужени, ако е възможно, всички кандидати за командироване и прехвърляне, оставайки настрана реалните потребности на училища, студенти и общество. Разбира се, ако разпределението на кадрите е правилно, няма да се налага да се стига до това положение, държавният бюджет ще е облекчен и ще даде възможност ресурсите да бъдат използвани за подобряване на условията на живот на хората.

Дори и днес, след публикуването на закон № 4369/2016 от 27.02.2016 г., се посочва, че ситуацията продължава да бъде проблематична, тъй като според информацията на Министерството на образованието, предоставена на 24/5/2016 г. в съответен документ от компетентна дирекция, учителската професия се изключва от тази класификация и ще продължи да бъде предмет на закон № 1566/1985, т.е. на един закон отпреди близо 40 години. Каква е разликата между този закон и днешния, приложим към всички държавни служители? Първо, класирането се извършва в по-висока степен, т.е. държавните служители (с висше образование по съответната специалност) се класират в началото на кариерата си в D клас (от общо A, B, C, D), а учителите директно в C клас. Второ, за да добият A степен държавните служители трябва да придобият стаж по специалността 13 години, докато за учителите, за да добият A степен, необходимият стаж е 8 години, и то поради това, че когато е публикуван, законът няма ясна връзка с учителите. С други думи, докато всички държавни служители са включени в закона, просто в този момент учителите са забравени. Тук следва да се отбележи, че в предишния закон – № 4024/2011, в тогавашното класиране и ведомост заедно с държавните служители са включени и учителите (дотогава подвластни на закон № 1566/1985). Разликите в третирането са твърде очевидни. Този по-различен подход към служители от едни и същи категории, квалификация и работа на едно и също място в публичния сектор, на учители, на служители със специални работни заплати, на служители в сектора на финансовите услуги и на Министерството на финансите, на служители в Парламента на Гърция, на служители в Министерството на външните работи и т.н. показва ситуация, която продължава да доминира, но и че в крайна сметка изключенията са много и клонят да се превърнат в норма. Тоест не само се цели да се обслужват интересите на корпоративните групи, но дори и не се мисли за това, което се случва в страната. Разочароващото е, че и опозицията не прави нищо по този въпрос.

Самото общество също е съучастник в тази ситуация, дори и да не носи вина за нея, след като се знае, че икономиката не може да издържи на екстремни политики, изразяващи се в „сделка“, „помирение“, „обезщетение“, т.е. по същество клиентелизъм в поведението на политическата система спрямо гражданите, тъй като в същото време същото това общество се противопоставя на всяка промяна и на всяка реформа, която би балансирала същата тази крехка и доминирана от клиентелизъм политическа система. Според Мицопулос и Пелагидис (2006) това се потвърждава и от проучвания на общественото мнение за необходимостта от реформи в ключови сектори на икономиката и обществото, в които гражданите признават тази нужда, но в същото време същите тези граждани проявяват изключително нежелание, може да се каже дори и че се противопоставят на всеки опит за насърчаване на институционалните реформи. Това е още един парадокс в гръцкото общество.

В Гърция реформите почти никога не се насърчават, просто някои реформи се правят на различни нива и в различни области, но малки, слаби и недостатъчни, а в действителност положението продължава да бъде едно и също, без подобрения. Групите по интереси и съмишленици, възпрепятстват инициативите за реални реформи,

както в управлението, така и в други области, свързани с функционирането на държавата. Дали нещо ще се промени остава отворен въпрос.

БИБЛИОГРАФИЯ

Хатцис, А. (2016) *Αλλάζει η Ελλάδα* Πηγή, Protagon.gr, достъпно на: <https://www.protagon.gr/apopseis/editorial/allazei-i-ellada-44341172708> (*Гърция се променя*, портал Протагон) [Hatzis, A. (2016) *Allazei i Ellada Pigi*, Protagon.gr, достъпно на: <https://www.protagon.gr/apopseis/editorial/allazei-i-ellada-44341172708>].

Τσαφός, Ν. (2012) *Γιατί δεν γίνονται Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα* (Цафос, Н. *Защо не стават реформи в Гърция?*), <http://www.greekdefaultwatch.com/2012/01/blog-post.html> [Tsafos, N. (2012) *Giati den ginontai Metarrythmiseis stin Ellada*]

Μητσόπουλος, Μ., Πελαγίδης, Θ. (2012) *Κατανοώντας την κρίση στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2012, Τίτλος πρωτοτύπου/Understanding the crisis in Greece from boom to bust, Palgrave Macmillan, London (Μιτσοпуλος, Μ., Πελαγιδис, Τ. *Разбиране на кризата в Гърция*./Заглавие на английското издание: *Разбирането на кризата в Гърция от бум до застој*. [Mitsopoulos, M., Pelagidis, Th. (2012) *Katanoontas tin krisi stin Ellada*, Ekdoseis Papazisi, Athina 2012, Titlos prototypou/Understanding the crisis in Greece from boom to bust, Palgrave Macmillan, London]

Μακρυδημήτρης, Α. (2008) *Δημόσια Διοίκηση. Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Γ', Έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα (Μακριδimitрис, Α. *Πυβλιχνα администратуция*.) [Makrydimitris, A. (2008) *Dimosia Dioikisi. Stoiceia Dioikitikis Organosis*, G', Ekdosi, Athina: Ekdoseis Sakkoula].

Πελαγίδης, Θ., Μητσόπουλος, Μ. (2006) *Ανάλυση της Ελληνικής οικονομίας-η Προσοδοθηρία και οι Μεταρρυθμίσεις*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα (Πελαγидис, Τ., Μιτσοпуλος, Μ. *Αναлиз на гръцката икономика – рента и реформи*.) [Pelagidis, Th., Mitsopoulos, M. (2006) *Analysi tis Ellinikis oikonomias-i Prosodothiria kai oi Metarrythmiseis*, Ekdoseis Papazisi, Athina].

PublicIssue, εταιρία ερευνών και δημοσκοπήσεων, <http://www.publicissue.gr/> [PublicIssue, etairia erevnon kai dimoskopiseon, <http://www.publicissue.gr/>].

Group of European Union experts who helped Greece, достъпно на <http://www.ekathimerini.com/206030/article/ekathimerini/business/eu-task-force-for-greece-had-several-shortcomings-say-auditors>